

Onderwijsvisitatie Rechten

Een onderzoek naar de kwaliteit van de master na master in de
Fiscaliteit van de KU Leuven

30 mei 2016

Woord vooraf

Dit rapport behandelt de master na master in de Fiscaliteit aan de KU Leuven. Deelcommissie 2 van de visitatiecommissie rechten bezocht deze opleiding op 9 tot 12 december 2014.

De visitatiecommissie beoordeelt de opleiding aan de hand van de drie generieke kwaliteitswaarborgen uit het VLUHR-beoordelingskader. Dit kader is afgestemd op de accreditatievereisten zoals gehanteerd door de NVAO. Voor elke generieke kwaliteitswaarborg geeft de commissie een gewogen en gemotiveerd oordeel op een vierpuntenschaal: onvoldoende, voldoende, goed of excellent. Bij de beoordeling van de generieke kwaliteitswaarborgen betekent het concept 'basiskwaliteit' dat de generieke kwaliteitswaarborg aanwezig is en de opleiding - of een opleidingsvariant - voldoet aan de kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs mag worden verwacht van een bachelor- of masteropleiding in het hoger onderwijs. De score voldoende wijst er op dat de opleiding voldoet aan de basiskwaliteit en een acceptabel niveau vertoont voor de generieke kwaliteitswaarborg. Indien de opleiding goed scoort dan overstijgt ze systematisch de basiskwaliteit voor de generieke kwaliteitswaarborg. Bij een score excellent steekt de opleiding ver uit boven de basiskwaliteit voor de generieke kwaliteitswaarborg en geldt ze hierbij als een (inter)nationaal voorbeeld. De score onvoldoende getuigt dan weer dat de generieke kwaliteitswaarborg onvoldoende aanwezig is.

De oordelen worden onderbouwd met feiten en analyses. De commissie heeft inzichtelijk gemaakt hoe zij tot haar oordeel is gekomen. De commissie geeft ook een eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding als geheel aan de hand van dezelfde vierpuntenschaal. De oordelen en aanbevelingen hebben betrekking op de opleiding met alle daaronder ressorterende varianten, tenzij anders vermeld.

De commissie beoordeelt de kwaliteit van de opleiding zoals zij die heeft vastgesteld op het moment van het visitatiebezoek. De commissie heeft zich bij haar oordeel gebaseerd op het zelfevaluatie-rapport en de informatie die voortkwam uit de gesprekken met de opleidingsverantwoordelijken, de lesgevers, het assiterend personeel, de studenten, de alumni, vertegenwoordigers van het werkveld en de verantwoordelijken op opleidingsniveau voor interne kwaliteitszorg, internationalisering en studiebegeleiding. De commissie heeft ook het studiemateriaal, de afstudeerwerken en de examenvragen bestudeerd. Tevens is door de commissie een bezoek gebracht aan de opleidingsspecifieke faciliteiten, zoals de leslokalen en de bibliotheek.

Naast het oordeel formuleert de visitatiecommissie in het rapport aanbevelingen in het kader van het verbeterperspectief. Op die manier wenst de commissie bij te dragen aan de kwaliteitsverbetering van de opleiding. De aanbevelingen zijn opgenomen bij de respectieve generieke kwaliteitswaarborgen. Aan het eind van het rapport is een overzicht opgenomen van verbeter suggesties.

De opleiding wordt ingericht door de faculteit Rechten van de Katholieke Universiteit Leuven. In academiejaar 2013-2014 waren 106 studenten ingeschreven in de opleiding. Op het ogenblik van het bezoek van de commissie, was het programma van de opleiding aan een hervormingsproces onderworpen dat al gedeeltelijk was uitgevoerd.

Generieke kwaliteitswaarborg 1 - Beoogd eindniveau

De commissie beoordeelt het beoogd eindniveau als voldoende.

De master na master in de Fiscaliteit beoogt volgens het zelfevaluatie­rapport om een gespecialiseerde opleiding te zijn die sterk gericht is op het verwerven van een diepgaand wetenschappelijk inzicht in de subdomeinen van de fiscaliteit. De opleiding beoogt een volwaardige academische opleiding te zijn met aandacht voor de praktische toepasbaarheid van de verworven inzichten.

Deze algemene doelstelling wordt door de opleiding verder geconcretiseerd in zeven leerresultaten van de afgestudeerde. Volgens de commissie accorderen deze leerresultaten met het niveau dat van een masteropleiding mag verwacht worden en zijn deze in lijn met het Vlaams Kwalificatieraamwerk. De beoogde leerresultaten zijn specifiek­er opgesteld dan de vroegere eindtermen van de opleiding en leggen voornamelijk de klemtoon op de evoluties binnen de fiscale wereld en op de toenemende internationalisering en Europeanisering van de fiscaliteit. De beoogde leerresultaten voldoen zonder twijfel eveneens aan de domeinspecifieke leerresultaten (DLR).

De vernieuwde leerresultaten van de opleiding voldoen aan de vereisten van het beroepenveld waarbij zij specifiek de aandacht vestigen op de Belgische fiscaliteit en waarbij ze rekening houden met de recente evoluties ervan evenals met de Europese en internationale fiscaliteit. Het zelfevaluatie­rapport maakt duidelijk dat de opleiding fiscaliteit focust op de academische en technische kant van de fiscaliteit. Het tot doel stellen van meer aandacht voor economische, politieke, sociale en filosofische context zou volgens alumni en beroepenveld een versterking van de opleiding kunnen zijn (zie ook GKW 2).

Concluderend stelt de commissie dat de beoogde opleidingsspecifieke leerresultaten passen binnen het Vlaamse kwalificatieraamwerk en het gevalideerde domeinspecifieke leerresultatenkader. Ze sluiten aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Generieke kwaliteitswaarborg 2 - Onderwijsproces

De commissie beoordeelt het onderwijsproces als voldoende.

De opleiding was op het moment van het bezoek aan de slag met een programmahervorming. Het programma van de master Fiscaal Recht zoals gevisiteerd door de visitatiecommissie omvat 60 studiepunten. Deze opleiding bevat vier types van opleidingsonderdelen: verplichte opleidingsonderdelen (22 sp.); verplichte keuzeopleidingsonderdelen (12 sp.); niet-fiscale aanvullende opleidingsonderdelen (10 sp.), en de masterproef (16 sp.)

De verplichte opleidingsonderdelen zijn opleidingsonderdelen die in de initiële master meestal niet aan bod komen (of hooguit als keuzecollege): 'Personenbelasting', 'Regionale en lokale belastingen', 'Fiscaal vermogensbeheer met inbegrip van registratie- en successierechten', 'Fiscaal procesrecht' en 'Boekhoudrecht'. Indien de student voor één of meer van deze verplichte opleidingsonderdelen al een credit verwierf tijdens de initiële master, krijgt hij hiervoor een vrijstelling, zonder dat hij hiervoor een ander opleidingsonderdeel in de plaats moet kiezen. Daarnaast moeten studenten een keuze maken van twee opleidingsonderdelen uit een keuzepakket van vier opleidingsonderdelen: 'Vennootschapsbelasting', 'BTW', 'International taxation' en 'European taxation'. Met het oog op de masterproef - en in het bijzonder het 'Tax Game' (dat daarvan deel uitmaakt) - krijgen de studenten het advies om de niet-gevolgde opleidingsonderdelen (uit het genoemde keuzepakket van vier opleidingsonderdelen) op te nemen via het derde onderdeel niet-fiscale aanvullende opleidingsonderdelen.

Tot en met het academiejaar 2013-2014 werd het programma nog aangevuld met opleidingsonderdelen ten belope van minimum 10 sp. die konden worden opgenomen uit de niet opgenomen opleidingsonderdelen uit het tweede onderdeel verplichte keuzeopleidingsonderdelen of een lijst van opleidingsonderdelen, verdeeld over twee verbredende modules A en B. De studenten met een niet-juridisch (i.e. economisch) initieel masterdiploma werden gemotiveerd om opleidingsonderdelen uit de verbredende module A te kiezen, die juridische vakken bevatte. Studenten met een juridisch initieel masterdiploma werden gemotiveerd om opleidingsonderdelen uit de verbredende module B te kiezen, die economische vakken bevatte. In het academiejaar 2014-2015 werd de opdeling in deze modules opgeheven.

De masterproef omvat een theoretisch onderdeel, de eigenlijke masterproef (12 sp.), en een praktisch onderdeel, het 'Tax Game' (4 sp.). De eigenlijke masterproef wordt aan de studenten aangeboden in drie mogelijke vormen: deelname aan de Eucotax Wintercourse, deelname aan de European and International Tax Moot Court Competition (zie GKW 3) en het schrijven van een klassieke wetenschappelijke masterscriptie. De studenten die de klassieke masterscriptie schrijven, moeten een seminarie volgen aan de Fiscale Hogeschool of een door het Instituut voor Fiscaal Recht georganiseerde legal clinic bijwonen die verband houdt met het onderwerp van de masterscriptie. Ze moeten hier vervolgens een verslag over schrijven en dit integreren in hun masterscriptie.

De commissie heeft op basis van het zelfevaluatie rapport, de aanvullende documenten en de gesprekken met betrokkenen een beeld gekregen van het onderwijsproces van de opleiding. De commissie vindt het een positieve zaak dat de opleidingsverantwoordelijken een curriculumhervorming willen doorvoeren. Het huidige programma kent namelijk enkele tekortkomingen die de opleiding door de curriculumhervorming zal kunnen aanpakken.

In het huidige programma, is het door de samenstelling van de 'verplichte keuzeopleidingsonderdelen' immers mogelijk dat de student kan afstuderen zonder bepaalde belangrijke onderdelen van het Belgische fiscaal recht te hebben opgenomen (zoals bv. Vennootschapsbelasting of BTW). Dit is een pijnpunt waar de opleiding in de curriculumhervorming komaf mee wil maken.

Zoals aangehaald in GKW 1 zou de opleiding zich meer aandacht voor economische, politieke, sociale en filosofische context tot doel kunnen stellen. In het programma kan dit gemis geremedieerd worden door een economische, sociale en politieke evaluatieleer van het taxatiegebeuren. Aansluitend stelt de commissie vast dat doorheen de opleidingsonderdelen meer nadruk op de institutionele ontwikkelingen kan worden gelegd. Deze institutionele hervormingen hebben immers een grote impact op de manier waarop het fiscaal recht in België wordt gebouwd en gewijzigd. De commissie vernam dat de op til zijnde programmahervorming hiermee rekening zal houden.

De studenten van de master in de Fiscaliteit dienen te voldoen aan een aantal begintermen. Studenten die nog geen basiscursus fiscaal recht succesvol hebben afgelegd, dienen het basisopleidingsonderdeel 'Fiscaal Recht' van de derde bachelor rechten op te nemen in hun ISP, naast het volgen van een verplicht voorbereidingsprogramma. Dit kunnen ze gelijktijdig met de andere opleidingsonderdelen uit de masteropleiding volgen. Alleen studenten met een diploma 'master in de economie, het recht en de bedrijfskunde' kunnen rechtstreeks in de opleiding instromen. Studenten met een diploma master in de rechten, master in de economische wetenschappen, master in de toegepaste economische wetenschappen, master in de toegepaste economische wetenschappen (handelsingenieur), master in de toegepaste economische wetenschappen (handelsingenieur in de beleidsinformatica), master in de accountancy en het revisoraat en master in het management kunnen instromen na het volgen van een voorbereidingsprogramma. De commissie kreeg van studenten en afgestudeerden te horen dat het voorbereidingsprogramma er voor zorgt dat de opleiding zwaar wordt. De commissie beveelt de opleiding aan om er naar te streven enkele inleidende cursussen voorafgaand aan of bij het begin van het academiejaar te organiseren. De huidige opleidingsonderdelen van het voorbereidingsprogramma zijn niet steeds specifiek afgestemd op de behoeften van fiscalisten in spe aangezien deze opleidingsonderdelen voor diverse groepen studenten worden gedoceerd. De studenten met economische achtergrond die in het voorbereidingsprogramma zitten, krijgen bijvoorbeeld sociale wetgeving, een opleidingsonderdeel dat ook gevolgd wordt door bio-ingenieurs. De inhoud (enkele basisbeginselen van het contractenrecht, bronnen van het arbeidsrecht en enkele basisconcepten van sociale zekerheid) is volgens de commissie niet voorbereidend op deze opleiding in de Fiscaliteit.

De commissie stelde vast dat in de opleiding de variatie aan leer- en werkvormen beperkt is. De focus ligt op klassieke hoorcolleges. Andere, meer interactieve vormen van onderwijs krijgen slechts beperkt hun aandeel in het programma. De keuze voor de leer- en werkvormen blijkt eerder afhankelijk van de persoonlijke pedagogische opvattingen van de docent dan van een keuze met het oog op het behalen van de beoogde leerresultaten. Hierbij is het de commissie opgevallen dat bepaalde methodes unaniem in de smaak vallen van de studenten en alumni. Het uitwisselen van good practices hieromtrent moet daarom tussen de studenten en de docenten in de POC spoedig worden aangevat.

Daar de opleiding zowel studenten met een juridische als niet-juridische achtergrond heeft, zou het wenselijk zijn dat de opleiding deze achtergrondkennis van studenten meer aanwendt in het (activerend) leerproces van de student, zoals teamwerk door een student en een econoom samen laten verrichten. Van de studenten wordt eveneens slechts in geringe mate een voorbereiding verwacht op de hoorcolleges. De commissie stelde eveneens vast dat tot op heden door de opleiding nog geen stappen zijn genomen om blended learning in de opleiding te implementeren. De commissie beveelt de opleiding aan deze mogelijkheden te exploreren.

De aanpak van de masterproef vindt de commissie een positieve benadering. Voor de 'betere studenten' is er de Eucotax Wintercourse/Tax Moot Court. Alumni waren het er unaniem over eens dat dit een intensief opleidingsonderdeel is waarin verschillende vaardigheden die nuttig zijn voor de fiscale praktijk, al doende worden aangeleerd, en dat vanuit een internationaal perspectief. De studenten die hier niet willen of kunnen aan deelnemen beperken zich niet tot het schrijven van een klassieke masterproef. Ook zij moeten doorheen het jaar al doende vaardigheden aanscherpen, dit via de Tax Game in samenwerking met Deloitte. Voor de tax games die in wezen ingericht zijn door Deloitte moet aandacht geschonken worden aan de inbreng van een sponsor in een academisch programma. Dit hoeft geen probleem te zijn, zolang de opleiding blijft toezien dat afspraken in verband met de academische vrijheid duidelijk geformaliseerd zijn.

De kwaliteit van het cursusmateriaal dat de opleiding aanbiedt, is sterk docentafhankelijk. Het merendeel van het cursusmateriaal is actueel en toegespitst op het bereiken van de beoogde leerresultaten. Enkele opleidingsonderdelen hebben echter cursusmateriaal dat ook door de studenten en afgestudeerden minder adequaat wordt bevonden. De commissie beveelt aan om binnen de POC en in samenwerking met de onderwijskundige diensten een grondige screening van het aangeboden cursusmateriaal te doen.

De opleiding heeft aandacht voor internationalisering, zowel in de verplichte opleidingsonderdelen als in de masterproef. De opleidingsonderdelen 'European taxation' en 'International taxation' tonen aan dat de opleiding aandacht heeft voor de Europeesrechtelijke en internationaalrechtelijke fiscaliteit. De masterproef bestaat voor sommige studenten uit de deelname aan de Eucotax Wintercourse en de deelname aan de European and International Tax Moot Court Competition, een Engelstalige pleitwedstrijd. De opleiding geeft studenten ook de gelegenheid om binnen sommige opleidingsonderdelen onderwijs te krijgen van een buitenlands gastdocent die één of meerdere gastcolleges verzorgt vanuit zijn eigen praktijkervaring en benadering.

In 2013-14 waren 106 studenten ingeschreven in de opleiding, waarvan 43 studenten voor het voorbereidingsprogramma van master in de rechten, en 42 studenten voor het voorbereidingsprogramma van een economische master. De overige studenten hebben het voorbereidingsprogramma reeds doorlopen en/of zijn studenten in de master in de economie, het recht en de bedrijfskunde. Uit het Benchmarkrapport van de Databank Hoger Onderwijs (DHO) blijkt dat het aantal inschrijvingen de laatste vijf jaar meer dan verdubbeld is (46 inschrijvingen in 2008-09 en 106 inschrijvingen in 2013-14) en dat er een aanzienlijk deel van de studenten de opleiding deeltijds volgt ($\pm 60\%$).

De commissie is er, onder meer op basis van het ingekeken materiaal, van overtuigd dat de kwalificaties van het personeel ruim voldoende zijn om de opleiding te dragen. De commissie wil dan ook benadrukken dat ze de vakinhoudelijke kwaliteit van het docerende personeel apprecieert. De opleiding heeft ongeveer evenveel studenten van juridische als economische oorsprong. Het is van belang te bewaken dat er binnen het docentencorps naast juridische ook voldoende economische expertise aanwezig is, zodat beide groepen studenten adequaat kunnen worden begeleid bij hun masterproef.

Genderdiversiteit moet een aandachtspunt van de opleiding worden. Een meer gemengd docentkorps is belangrijk voor studenten én docenten. Dit kan het blikveld van de opleiding verruimen en tot meer creativiteit leiden. Door de geplande curriculumhervorming bestaat de kans dat het aandeel van vrouwelijke lesgevers nog meer naar beneden gaat. Dit staat in contrast met de studentenpopulatie in de opleiding. Ruim 40% van de nieuw ingestroomde studentenpopulatie is vrouw.

De opleidingsspecifieke voorzieningen zijn van goede kwaliteit. De commissie stelde vast dat de opleidingsspecifieke materiële voorzieningen, waaronder onderwijsruimten en andere onderwijsfaciliteiten, de studenten in staat stellen de beoogde leerresultaten te bereiken. De bibliotheek is van uitstekende kwaliteit. Studenten beschikken over alle relevante wetenschappelijke literatuur in het fiscaal recht.

Met concrete vragen over hun programma kunnen studenten terecht bij de studie(traject)begeleider of bij de ombuds van de opleiding, naargelang het onderwerp van de vraag. Omwille van zijn omvang werd voor het 'Tax Game' een specifieke coördinator aangeduid die weinig of geen begeleiding doet van masterproeven en zodoende voldoende tijd heeft de studenten adequaat te begeleiden.

Met het oog op het bewaken en verbeteren van de kwaliteit van de opleiding dient de opleiding sterker in te zetten op de formele mechanismen die voor handen zijn. Op dit ogenblik is er nauwelijks sprake van overleg tussen de verschillende docenten van deze opleiding omtrent de uitwisseling van goede en slechte praktijkvoorbeelden. Dit is nodig gezien de tamelijk vrijblijvende diversificatie in aanpak van leervormen en cursusmaterialen in de opleiding. De opleiding dient ook de inbreng van studenten via de formele kanalen op poten te zetten. Nu is er bijvoorbeeld één opleidingsonderdeel dat zowel van studenten als alumni harde kritiek krijgt. Hier wordt echter door de opleiding niets mee gedaan, hetzij omdat de opleidingsverantwoordelijken zich niet bewust zijn van de problematiek door de gebrekkige studentenparticipatie, hetzij om andere redenen. De keuze van de faculteit om een eigen POC voor de manama-opleidingen in te richten is dan ook een dringende noodzaak voor de opleiding.

Het onderwijskundig vermogen van de opleiding kan bijgespijkerd worden. Dit bleek onder meer bij de voorstelling van het nieuwe programma als gevolg van de curriculumhervorming dat in academiejaar 2015 - 2016 van start zou gaan. De docenten van de opleidingen dienen een betere onderwijsprofessionalisering te krijgen. Daarnaast verdient de opleiding in deze fase van de curriculumhervorming extra ondersteuning van de onderwijsondersteunende diensten.

Concluderend stelt de commissie dat het onderwijsproces van de opleiding het voor de studenten mogelijk maakt om de beoogde leerresultaten te bereiken. De opleiding slaagt er in een voldoende samenhangende leeromgeving te creëren waar voldoende vakdeskundig kwalitatief en kwantitatief personeel aanwezig is, alsook de nodige materiële en immateriële voorzieningen aanwezig zijn, waaronder een voortreffelijke bibliotheekvoorziening. De meeste van deze aspecten zijn degelijk maar kennen verbeterpunten. Globaal genomen kunnen deze verbeterpunten geremedieerd worden door het versterken van het onderwijskundig vermogen van de opleiding. Hiertoe is onder meer een efficiënt en frequent formeel overleg tussen alle docenten en studenten wenselijk. Positief vindt de commissie dat de opleiding de intentie heeft getoond om verschillende van de gedetecteerde verbeterpunten mee te nemen in de curriculumwijziging van de opleiding.

Generieke kwaliteitswaarborg 3 - Gerealiseerde eindniveau

De commissie beoordeelt het gerealiseerde eindniveau als voldoende

De opleiding heeft op dit ogenblik geen geformaliseerd toetsbeleid. De visitatiecommissie heeft kunnen vaststellen op basis van onder meer examenopgaven met verbeterleutels, ingevulde examens en aanvullende gesprekken dat de opleiding er in slaagt de studenten de beoogde leerresultaten te laten behalen. De examens zijn gericht op het overstijgen van loutere kennisoverdracht. Het opstellen, afnemen en beoordelen van de examens is in eerste instantie de taak van de docent. De opleiding laat dit echter uitsluitend aan de individuele docenten over. Een verdere toetsing of bewaking van de kwaliteit van de examens van de opleiding is er niet. De noodzaak daarvan lijkt ook niet echt gevoeld te worden bij de opleidingsverantwoordelijken en docenten. Het is echter essentieel dat zowel de opleidingsverantwoordelijken als de docenten zich ervan bewust zijn dat de examens zowel qua vorm als qua inhoud dienen aan te sluiten bij de beoogde leerdoelen en dat dit onderwerp structurele aandacht verdient. De toekomstige manama-POC zou de ontwikkeling van een toetsbeleid en vervolgens de kwaliteitsbewaking van de toetsing als één van de speerpunten moeten beschouwen. De commissie beveelt aan daarbij ook de mogelijkheden voor studenten om mondelinge en/of schriftelijke feedback te verkrijgen op hun examens structureel te organiseren en duidelijk naar de studenten toe te communiceren.

Binnen de opleiding worden verschillende evaluatievormen gebruikt. De meerderheid van de opleidingsonderdelen organiseert examens tijdens de examenperiode en maakt daarbij gebruik van schriftelijke 'gesloten boek'-examens. De docenten gaven in de gesprekken met de commissie aan dit vooral vanuit praktische overwegingen te doen gezien het hoge studentenaantal. Een aantal opleidingsonderdelen hanteert 'open boek'-examens waarbij studenten het cursusmateriaal mogen gebruiken. Drie opleidingsonderdelen maken gebruik van een permanente evaluatie. De commissie meent dat de gehanteerde examenvormen degelijk zijn. Studenten en alumni hebben over de examinering van één opleidingsonderdeel structurele klachten. Dit dient door de opleidingsverantwoordelijken te worden geremedieerd.

De commissie heeft voorafgaand en tijdens het bezoek enkele eindverhandelingen kunnen inkijken en is van mening dat het niveau goed is. De masterproef is het sluitstuk van de opleiding en omvat 16 studiepunten. Voor de klassieke masterscriptie schrijft de student een wetenschappelijk werkstuk van ongeveer 35 bladzijden dat principieel voor publicatie in een wetenschappelijk tijdschrift in aanmerking komt. In het kader van deze masterscriptie woont de student hetzij een seminarie bij aan de Fiscale Hogeschool, hetzij een legal clinic die door het Instituut Fiscaal Recht wordt georganiseerd. Het gevolgde seminarie/clinic moet worden verwerkt in de masterscriptie. De masterproef wordt in het Nederlands geschreven.

Voor de Eucotax Wintercourse stelt de student een paper op van ongeveer 25 bladzijden over een gekozen of toegewezen subthema in de eigen nationale context, met aandacht voor de internationale en Europese fiscaliteit. Deze paper wordt vervolgens in het Engels mondeling gepresenteerd en voorlopig geëvalueerd door twee leden, van wie minstens één ZAP-lid, van het Instituut Fiscaal Recht aan de KU Leuven.

Voor de European and International Tax Moot Court Competition schrijven de studenten twee conclusies van ongeveer 25 bladzijden: één voor de eiser en één voor de verweerder. Een onafhankelijke lector van buiten de deelnemende universiteiten beoordeelt de twee conclusies anoniem. Ze maken deel uit van de totaalscore voor de beoordeling in de Moot court competition. Tijdens de competitie zelf krijgt iedere pleiter een individuele score van drie verschillende Moot Court-rechters, die worden geselecteerd uit een reeks van professoren, advocaten en rechters. De finale wordt gepleit voor een Hof van drie rechters, geselecteerd uit zittende of voormalige magistraten van de hoogste jurisdicties in binnen- en buitenland. De masterproef wordt positief gewaardeerd door de studenten en alumni. Studenten geven aan dat de masterproef transparante procedures kent.

Studenten die deelnemen aan de Eucotax Wintercourse of de European and International Tax Moot Court Competition hebben volgens het masterproefreglement recht op een examenverplaatsing van een (aantal) opleidingsonderdelen van de eerste examenperiode in januari naar de tweede examenperiode in juni, indien zij de limiet van 36 studiepunten in het eerste semester overschrijden. De werklast van de Eucotax Wintercourse of de European and International Tax Moot Court Competition ligt immers grotendeels in het eerste semester, terwijl het opleidingsonderdeel masterproef in principe de twee semesters zou moeten omvatten. Deze regeling wordt ook duidelijk bekendgemaakt op de website van de master in de fiscaliteit.

De commissie apprecieert het transversale karakter van de onderwerpen van de masterproef en meent dat in alle varianten een voldoende wetenschappelijke diepgang geborgd is en de benodigde vaardigheidstraining geboden wordt, waarbij wat dat laatste betreft de Tax Moot Court en Wintercourse varianten eruit springen.

De afgestudeerden tonen zich tevreden over de genoten opleiding. De commissie vernam dat 91% van de ondervraagde alumni onmiddellijk werk had na afstuderen. De mening wordt geuit door studenten en alumni dat het diploma een belangrijk element is in hun verdere carrière. Het studierendement schommelt rond 85% (van 87,6% in academiejaar 2007-08 tot 86,2% in academiejaar 2012-13). Uit het DHO rapport blijkt ook dat gedurende het academiejaar 2011-12 (laatste jaar van beschikbare cijfers) 65,96% van het aantal studenten in één academiejaar de opleiding succesvol aflegde, terwijl 34% van de studenten de opleiding in twee academiejaren voltooide. Dit laatste percentage bevat ook de werkstudenten die hun programma spreidden over minstens twee academiejaren. De commissie meent dat de opleiding een degelijk studierendement heeft.

Concluderend meent de commissie dat de opleiding er in slaagt via de beoordeling, toetsing en examinering de beoogde leerresultaten op voldoende wijze te realiseren. De opleiding heeft op dit ogenblik geen geformaliseerd toetsbeleid. De visitatiecommissie heeft kunnen vaststellen op basis van onder meer examenopgaven met verbeterleutels, ingevulde examens en aanvullende gesprekken dat de opleiding er in slaagt de studenten de beoogde leerresultaten te laten behalen. De commissie pleit er voor een structureler en formeler toetsbeleid te hanteren. De masterproef is in alle varianten een werkstuk waarmee de wetenschappelijke diepgang van de opleiding in het kader van de beoogde leerresultaten geborgd wordt. De commissie meent dat de opleiding beschikt over een degelijk slaagpercentage. Daarnaast stelt de commissie een algemene tevredenheid van de stakeholders vast omtrent de inzetbaarheid van de afgestudeerden op de arbeidsmarkt.

Integraal eindoordeel van de commissie

Generieke kwaliteitswaarborg 1 - Beoogd eindniveau	V
Generieke kwaliteitswaarborg 2 - Onderwijsproces	V
Generieke kwaliteitswaarborg 3 - Gerealiseerd eindniveau	V

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als voldoende wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als voldoende en generieke kwaliteitswaarborg 3 als voldoende, is het eindoordeel van de opleiding master na master in de Fiscaliteit, conform de beslisregels, voldoende.

De commissie was verheugd kennis te nemen van de acties die door de opleidingsverantwoordelijken sinds het bezoek al zijn ondernomen en ondersteunt deze.

Samenvatting van de aanbevelingen in het kader van het verbeterperspectief

Generieke kwaliteitswaarborg 1 - Beoogd eindniveau

- Schenk meer aandacht aan de economische, politieke, sociale en filosofische context van de Fiscaliteit

Generieke kwaliteitswaarborg 2 - Onderwijsproces

- Zorg dat alle fundamentele opleidingsonderdelen verplicht zijn in de opleiding
- Leg meer nadruk op institutionele ontwikkelingen
- Organiseer voorbereidende cursussen aan het begin of een voorbereidingsprogramma voorafgaand aan de opleiding
- Stem de opleidingsonderdelen in het voorbereidingsprogramma beter af op de behoefte van de studenten
- Wissel goede praktijkvoorbeelden van leer- en werkvormen uit in de POC
- Maak meer gebruik van de achtergrond (vooropleiding) van de studenten
- Exploreer Blended Learning
- Voer een grondige screening van de kwaliteit van het aangeboden cursusmateriaal door
- Maak van genderdiversiteit een aandachtspunt
- Versterk overleg tussen docenten
- Betrek studenten formeel in de overleg- en beslissingsorganen
- Spijker het onderwijskundig vermogen van de opleiding bij
- Zorg voor extra ondersteuning van de opleiding bij de curriculumhervorming

Generieke kwaliteitswaarborg 3 - Gerealiseerd eindniveau

- Expliciteer het toetsbeleid en maak er een speerpunt van
- Remedieer de structurele klachten over examens